
Spis treści

1	Wprowadzenie - architektura, protokoły, system WWW ...	1
1.1	Wstęp.....	1
1.2	Ważniejsze daty	2
1.3	Protokoły i adresowanie	4
1.3.1	Model warstwowy OSI	4
1.3.2	Internet i TCP/IP	5
1.3.3	Hermetyzacja w protokołach internetowych	6
1.3.4	Adresy logiczne - numery IP	6
1.3.5	Adresowanie w komunikacji internetowej	8
1.3.6	Zasada lokalności w sieciach komputerowych	8
1.4	Protokoły Aplikacyjne	9
1.4.1	DNS	9
1.4.2	SMTP	9
1.4.3	MIME	10
1.4.4	Przykłady innych protokołów aplikacyjnych.....	11
1.5	System WWW	11
1.5.1	Protokół HTTP	12
1.6	Standaryzacja w technologiach internetowych	14
1.7	Podsumowanie	15
1.8	Zadanie	15
2	HTML i CSS - warstwa prezentacyjna dokumentów WWW	17
2.1	Wstęp.....	17
2.2	Korzenie elektronicznych języków znaczników	18
2.2.1	Język SGML.....	18
2.3	HTML jako aplikacja języka SGML	20

2.4	Charakterystyka języka HTML	20
2.4.1	Podstawowe pojęcia	20
2.4.2	Standaryzacja HTML	22
2.4.3	Założenia odnośnie składni	22
2.5	Kaskadowe arkusze stylów	23
2.5.1	Selektory	24
2.5.2	Powiązanie CSS z dokumentem HTML	25
2.5.3	Kaskadowość	26
2.5.4	XHTML	28
2.6	HTML 5.0	28
2.7	Podsumowanie	30
2.8	Zadanie	31
3	Technologie aktywnych stron WWW; JavaScript	33
3.1	Wprowadzenie	33
3.1.1	Niedostatki statycznych dokumentów WWW	33
3.1.2	Technologie dokumentów aktywnych - niezbędne składniki	34
3.2	Język JavaScript	35
3.2.1	Geneza	35
3.2.2	Powiązanie języka z dokumentem WWW	36
3.2.3	JavaScript - charakterystyka	38
3.2.4	Przetwarzanie tekstu	39
3.2.5	Liczby, konwersje	39
3.2.6	Czas	39
3.2.7	Obiektość w JavaScript	40
3.3	Środowisko działania skryptu	41
3.3.1	Okna	41
3.3.2	Formularze	42
3.3.3	Cookies i podtrzymywanie stanu interakcji	42
3.3.4	Słowa zarezerwowane	43
3.3.5	JavaScript	43
3.3.6	Aplety	43
3.4	Document Object Model (DOM)	44
3.4.1	Ograniczenia tradycyjnych sposobów dostępu do obiektów dokumentu	44
3.4.2	Dostęp do struktury dokumentu w DOM	45
3.5	Kierunki dalszego rozwoju	46
3.6	Podsumowanie	46

3.7	Zadanie	47
4	Technologie dynamicznych stron WWW	49
4.1	Wprowadzenie	49
4.2	Protokół HTTP - uwarunkowania dla dokumentów dynamicznych	50
4.3	Mechanizm cookies	52
4.4	Autentykacja w dokumentach WWW	54
4.5	Dynamiczne dokumenty WWW - przegląd technologii	55
4.5.1	CGI (Common Gateway Interface)	56
4.5.2	SSI	58
4.5.3	ASP	59
4.5.4	PHP	60
4.5.5	Serwlety i JSP	61
4.5.6	ASP .NET	62
4.6	Podsumowanie	63
4.7	Zadanie	64
5	Serwlety i JSP	65
5.1	Co to jest serwlet?	65
5.2	Przykładowy kod serwletu HTTP	66
5.3	Miejsce serwletów w J2EE	66
5.4	Komunikacja z klientem	67
5.5	Przykład komunikacji z klientem	68
5.6	Wielowątkowość	69
5.7	Cykl życia serwletu	69
5.8	Utrzymywanie stanu (session tracking)	70
5.9	Przykład użycia sesji	70
5.9.1	Wsparcie ciasteczek w serwletach	71
5.9.2	Dzielenie zasobów między serwlety (ServletContext) ..	72
5.9.3	Przykład użycia kontekstu	72
5.10	Java Server Pages (JSP)	72
5.10.1	Dyrektywy	73
5.10.2	Skryptlety	76
5.11	Hello world! - przykład w JSP	77
5.12	Akcje	78
5.13	Obsługa sesji w JSP	82
5.13.1	Obiekty tworzone przez kontener JSP	82
5.13.2	Tworzenie obiektów sesyjnych	83

5.14	JSP - Przykład z obiektami sesji	83
5.15	Podsumowanie	84
5.16	Słownik	85
5.17	Zadanie	86
6	Aplikacje WWW i ich bezpieczeństwo	87
6.1	Modele architektury aplikacji WWW.....	87
6.1.1	Model "cienkiego klienta"	88
6.1.2	Model "grubego klienta"	89
6.1.3	Model "dostawy WWW"	90
6.2	Modelowanie aplikacji WWW	91
6.2.1	Specyfika interfejsu WWW	93
6.3	Zalecenia i wzorce projektowe	94
6.3.1	Wzorce w warstwie prezentacyjnej	95
6.3.2	Wzorzec synchronizatora	97
6.3.3	Podtrzymywanie stanu interakcji	97
6.3.4	Wzorzec Filtra	97
6.3.5	Wzorzec Model-Widok-Kontroler	98
6.3.6	Funkcjonalność dostępu do danych.....	99
6.3.7	Architektura warstwowa.....	100
6.4	Udogodnienia dla dekompozycji aplikacji	100
6.5	Bezpieczeństwo aplikacji WWW	101
6.5.1	Bezpieczeństwo w środowisku internetowym	101
6.5.2	Rodzaje zagrożeń dla aplikacji WWW	102
6.6	Podsumowanie	107
6.7	Zadanie	107
7	XML i DTD eXtensible Markup Language.....	109
7.1	Krótką Historia XML	109
7.2	Budowa dokumentu.....	110
7.2.1	Dokument	110
7.2.2	XML - charakterystyka.....	111
7.2.3	Przykładowy dokument XML	111
7.2.4	Książka	112
7.2.5	Układ okresowy	113
7.2.6	Struktura logiczna i fizyczna dokumentu	114
7.2.7	Rodzaje zawartości elementowej	114
7.2.8	Pozostałe składniki dokumentu XML	115
7.2.9	Przestrzeń nazw.....	115

7.3	Opis typu dokumentu	116
7.4	DTD	117
7.4.1	Składnia	117
7.4.2	Przykład	118
7.4.3	Deklarowanie i zastosowanie encji	119
7.5	Podsumowanie	120
7.6	Słownik	120
7.7	Zadanie	120
8	XML Schema	123
8.1	Motywy zaprojektowania XML Schema	123
8.2	Definiowanie schematu	125
8.3	Typy pochodne	126
8.3.1	Definiowanie typów pochodnych przez ograniczenia	126
8.3.2	Właściwości aspektów ograniczających	128
8.3.3	Definiowanie typów pochodnych przez rozszerzenia	128
8.4	Budowa schematu dokumentu	129
8.4.1	Sposoby organizacji definicji schematu	130
8.4.2	XML Schema a dokumenty-wystąpienia	133
8.5	Więzy integralności referencyjnej	133
8.6	Podsumowanie	134
8.7	Zadanie	134
9	Interfejsy Programistyczne dla XML: DOM i SAX	137
9.1	XML w Aplikacjach	137
9.2	SAX (Simple API for XML)	138
9.2.1	Przykład użycia	139
9.2.2	Scenariusz użycia	142
9.2.3	SAX - zalety i wady	143
9.3	DOM (Document Object Model)	143
9.3.1	Najważniejsze interfejsy	144
9.3.2	Przykład użycia	146
9.3.3	Moduł DOM Traversal	147
9.3.4	Moduł DOM Range	148
9.3.5	JDOM i DOM4J	149
9.3.6	Zalety i wady DOM	149
9.4	Podsumowanie	149
9.5	Słownik	150
9.6	Zadanie	151

10 JAXP i JAXB Java API for XML Processing / Java Architecture for XML Binding	153
10.1 SAX (Simple API for XML)	153
10.1.1 Obsługa błędów	154
10.1.2 Podłączenie procedury obsługi	155
10.2 DOM (Document Object Model)	155
10.2.1 Tworzenie DOM	155
10.2.2 Wczytywanie DOM	156
10.2.3 Tworzenie DOM z poziomu kodu	156
10.2.4 Czytanie DOM i modyfikacja	157
10.3 XSLT (XML Stylesheet Language Transformations)	158
10.4 Java Architecture for XML Binding (JAXB)	158
10.4.1 Scenariusz użycia JAXB	160
10.4.2 Składniki technologii JAXB	160
10.5 Podsumowanie	161
10.6 Słownik	161
10.7 Zadanie	162
11 XPath i XQuery — Języki wyrażeń dla dokumentów XML	163
11.1 Wprowadzenie	163
11.2 Język XPath	164
11.2.1 Charakterystyka	164
11.2.2 Kontekst wyrażenia	165
11.2.3 Struktura dokumentu a wyrażenia XPath	165
11.2.4 Budowa kroku w wyrażeniu XPath	166
11.2.5 Skróty w wyrażeniach ścieżkowych	166
11.2.6 Predykaty oraz funkcje	167
11.2.7 Ograniczenia języka XPath	169
11.2.8 XPath - podsumowanie	169
11.3 XPath 2.0 i XML Query	169
11.3.1 Założenia	169
11.3.2 XPath 2.0 - charakterystyka	170
11.3.3 Sekwencje w XPath 2.0	171
11.3.4 Najważniejsze nowe konstrukcje XPath 2.0	171
11.3.5 XQuery - charakterystyka	172
11.3.6 Wyrażenia "FLWOR"	173
11.3.7 Zmienne i funkcje	173
11.3.8 XML Query - zalety i wady	174
11.4 Podsumowanie	174

11.5	Zadanie	174
12	XSLT — XSL Transformations	177
12.1	Wprowadzenie	178
12.2	Podstawy XSLT	178
12.2.1	<code>xsl:template</code>	180
12.2.2	<code>xsl:apply-templates</code>	180
12.2.3	<code>xsl:value-of</code>	183
12.3	Instrukcje XSLT	183
12.3.1	<code>xsl:for-each</code>	184
12.3.2	Wzorce dla atrybutów	184
12.3.3	<code>xsl:element</code>	185
12.3.4	<code>xsl:attribute</code>	186
12.3.5	<code>xsl:attribute-set</code>	186
12.3.6	<code>xsl:processing-instruction</code>	187
12.3.7	<code>xsl:comment</code>	187
12.3.8	<code>xsl:text</code>	187
12.3.9	<code>xsl:copy</code>	188
12.3.10	<code>xsl:number</code>	188
12.3.11	<code>xsl:sort</code>	189
12.3.12	<code>xsl:variable</code>	191
12.3.13	<code>xsl:if</code>	191
12.3.14	<code>xsl:choose</code>	191
12.3.15	<code>xsl:import</code>	192
12.3.16	<code>xsl:include</code>	192
12.4	Priorytety wzorców	193
12.5	Tryby	193
12.6	Wzorce nazwane	194
12.7	Parametry wzorców	195
12.8	Wzorce domyślne	195
12.9	Korzystanie zXSL	196
12.10	Podsumowanie	197
12.11	Słownik	197
12.12	Zadanie	198
13	Web Services	201
13.1	Technologie oprogramowania pośredniczącego w systemach ... rozproszonych	201
13.2	Technologie rozproszonych obiektów a współdziałanie	204

13.3	Web Services - definicja i zastosowania	204
13.4	Model działania	205
13.5	Protokół Web Services: SOAP	206
13.5.1	Struktura komunikatu SOAP	207
13.6	WSDL - Web Service Description Language	210
13.7	Budowa dokumentu WSDL	211
13.8	Struktura dokumentu WSDL i przykład	212
13.9	WSDL a definicje interfejsów w tradycyjnych technologiach . . . . . middleware	213
13.10	Podsumowanie	214
13.11	Słownik	214
13.12	Zadanie	215
14	Opis i choreografia usług WWW	217
14.1	Wprowadzenie	217
14.2	Problem opisu usług	217
14.3	Rejestry opisów usług - specyfikacja UDDI	219
14.3.1	Budowa rejestru	220
14.3.2	API dla rejestru UDDI	221
14.4	Kompozycja usług - język WS-BPEL	222
14.5	ebXML - problemy elektronicznej wymiany dokumentów	223
14.5.1	Uzgadnianie współdziałania biznesowego	224
14.5.2	Komunikaty webXML	225
14.5.3	ebXML - podsumowanie	225
14.6	Web Services - podsumowanie	226
15	Nowe technologie warstwy klienckiej	227
15.1	XHTML - dalszy rozwój	227
15.1.1	XHTML 2.0	228
15.2	XForms - mechanizm formularzy dla XHTML	229
15.2.1	Model	229
15.2.2	Interfejs użytkownika	229
15.2.3	Walidacja danych	230
15.2.4	Inne technologie "prezentacyjne" oparte na XML	231
15.3	SVG (Scalable Vector Graphics)	231
15.4	AJAX (Asynchronous JavaScript and XML)	233
15.4.1	Obiekt XMLHttpRequest	234
15.5	RIA (Rich Internet Applications)	236
15.6	Podsumowanie	237